

ՄԵԾ ՄԱԿԱՎՈՐԺԻ ՀՈՔԵԼՅԱՆԸ

➤ 1 Համալսարանի հայ նոր և նորագոյն գրականության և նրա դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնի վարչի, «Սփյուռք» գիտական կենտրոնի տնօրին Սուլեյ Դամիեյանի գիշավորությամբ այստեղ էին Սփյուռքի մտավորականության ներկայացուցիչներ Սիլվա Գույումճյանը (Թուրքիա), Արտաշես Կարապետ Ղաքեսյանը (Ֆրանսիա), Արմեն Քյուրքյանը (Կանադա), Դրայր ճեպեճյանը (Կիպրոս), Գարիբել Սուլթանյանը (ՄեծԲրիտանիա), Թորոս Թորամյանը (Միջիա-Հայաստան), Գևորգ Յազդյանը (Բեյրութ-Հայաստան):

Են տեղի ունեցել սփյուռքի համայնքներում: Ինչ վերաբերում է դասագրեթին, ուեկտորն ասաց, որ համալսարանը մշտական գրառվել է այդ հարցով և կշարում ակտի աջակցել:

«Մերձավոր Արևելքը կորցնում է իր դիմագիծը, որովհետև այնտեղի հայերը տեղափոխվում են ԱՄՆ և Կանադա», -հավելեց ուեկտորը՝ ցավով նկատելով, որ սփյուռքում էլ հայ մարդը իր երեխային հայկական կրթության չի տալիս՝ ապագայի նկատառումներով:

Հայաստան), Գևորգ Յազդյանը (Բեյրութ-Հայաստան):

ՀՊՄՀ ռեկտոր Ռոբերտ Միրզախանյանի հետ հյուրերը քննարկեցին Սփյուռքում հայ ինքնության պաշտպանական խնդիրը՝ որպես ոսպանավարական հարց, խուսցին սփյուռքի հայկական դպրոցներին աջակցելու հնարավորությունների շուրջ:

Ուեկտորը ներկայացրեց մասնավիրապես սփյուռքի հայկական կրթօջախների հետ կապված իր մոտեցումները՝ ընդգծելով, որ ծանր է սփյուռքի դպրոցների ընդհանուր իրական վիճակին. «Մենք պետք է պարզենք՝ ինչու է այդպիսի վիճակ ստեղծվել, ինչ պետք է անի համալսարանը և ինչ փոփոխություններ

«Մենք պետք է ստեղծենք դպրոցներ, որտեղ հայ աշակերտը դժվարություններ չունեան և ստանա հայեցի դաստիարակություն: Խնդիրները շատ են. պետք է միասին աշխատենք», -անփոփեց ուեկտորը:

Երկօրյա գիտաժողովի մասնակիցներին Սփյուռքի նախարարի ամունից ողջունեց և արդյունավետ աշխատանք նարեց նախարարության աշխատակազմի դեկանավար Ֆիրդուսի Զաքարյանը՝ շետելով, որ «Հինդյանի գրիչը եղավ ոչ միայն բեղուն, այլև ծառայեց սերունդների կոթուրյան գործին»:

ՀՊՄՀ պրոռեկտոր, պրոֆեսոր Միրուհի Գևորգյանը կարևորեց գիտաժողովի անցկացմանը և բարձր գնահատելով Հով-

հանճես Հինդյանի բեղմնավոր աշխատանքը՝ նկատեց. «Տա իր մասնագիտական և սոցիալական բոլոր դերերում նարմանավորել է նորագույն եվրոպական և ազգային դիմագիծը ներկայացնող գա-

ւուս նրա՝ 19-րդ դարի վերջի և 20-րդ դարի առաջին կեսի արևմտահայ մանկավարժական մտքի ականավոր ու լուսավոր դեմքերից մեկի՝ Յ. Հինդյանի մանկավարժական հայացքներն ու գաղա-

դահարներ, որոնք այսօր ել ժամանակակից կրթական տեսանկյունից նոր լույս են սփյուռք այն բովանդակությանը, որը նա որդեգրել էր որպես մանկավարժ»:

Այսուհետև պլենար նիստում ներկաները լսեցին պրոֆեսոր Սուլեյ Դամիեյյանի «Արուեստագէտը մանկավարժի հա-

փարները հարստացրել են հայ մանկավարժության պատմության և դպրոցի գանձարանը և այսօր էլ արդիական են:

Փարիզի Համան Դիճը վարժարանի հայկական բաժնի պատասխանատու, գիտությունների դոկտոր Կարապետ Դաբեսյանը Հինդյանի գործունեությունը

յեացի ընդմեջն. «Չոյզ մը հոգի բեսդալոցի Պետոհքը» գեկուցումը: Եվս երեք գեկուցում ներկայացրին Սիլվա Գույումճյանը/Թուրքիա/, Արմա Թոփուզյանը/Հայաստան/, Կարապետ Դաբեսյանը/Ֆրանսիա/:

Պոլսի Կերորնական վարժարանի տնօրին Սիլվա Գույումճյանը Յ. Հինդյանին ներկայացրեց որպես մտավորական մանկավարժի համացիկ ակնարկ անելով նրա գործունեությանը՝ իրու Պոլսի Կերորնական վարժարանի ուսուցիչ և տնօրին, մանկավարժ, հրապարակագիր, ազգային երեսփոխան և այլն:

Խ. Արովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի մասնագիտական կրթության և կիրառական մանկավարժության ամբիոնի վարչի, մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Արմա Թոփուզյանի գեկուցումը մեծ մանկավարժի հումանիտական հայացքների մասին էր:

Դիմարկեց մանկավարժական մեթոդաբանության ակունքների մեջ:

Առաջին նիստում ներկաները քննարկեցին 5 գեկուցում Արմեն Ջարությանի, Գայանե Խալաբյանի, Շողիկ Ուկանյանի, Լաւրա Ասատրյանի և Զովկիետա Գյուլամիրյանի ներկայացմանը:

Երկրորդ նիստում գեկուցումներով հանդես եկան Աշոտ Գալստյանը, Դրայր ճեպեճյանը, Նարիկ Տողանյանը, Լևոն Լամբկյանը:

Մայիսի 27-ի նիստում գեկուցումները ներկայացրին Գայանե Աղուզումյանը, Քնարիկ Աբրահամյանը, Արմեն Դավթյանը, Զարուհի Ասատրյանը և Սուսան Սիսյանը:

Գիտաժողովի երկրորդ օրը մասնակիցներն այցելեցին Տավուշի մարզ, Վայելեցին Հաղարքինը և մեծ տպավորություններով վերադարձան:

Սիլվա ԱՄՐՅԱՆ

➤ 1 լով հասարակության մաս՝ բանակը շատ բանեցրով հասարակության հետ կապ ուներ, բայց հայ ոգին կարծես թե չեր բացահայտվել... Միշտ թմրկահարվել է, որ Աղբեջանի բանակը շատ է կոռումապահած, բայց պարզվեց որ մեզ մոտ այդ երևույթը չի գիշում... Նրանք թիկունքում ունեն Թուրքիա, այլ դաշնակիցներ և նյութական ռեսուլսներ:

Այլ է վիճակը մեզ մոտ: Մենք հասկացանք՝ Բերլինի կոնգրեսից մինչև այսօր մենակ ենք, մենք դաշնակիցներ չունենք ըստ էության: Քառօրյա պատերազմից հետո մեզ ավելի քան պարզ դարձավ, որ մենք պետք է լինենք սոցիալական արդարության սկզբունքով կազմակերպված հասարակություն:

Հասարակությունն ակնհայտորեն սպասելիքներ ունի իշխանություններին, հուշել, խորհուրդներ տալ...թե՞ դա անում եք ԶԼՍ-ների միջոցով:

-Ես դա անում եմ ԶԼՍ-ների միջոցով: Ես միշտ ասել եմ՝ քաղաքագիտությունը գիտություն չի, եթե նա վտանգավոր սպասողականություն:

Ազգովի պետք է արժանի Լինենք հայ զինականի պատվին

Հարցազրույց ՀՊՄՀ քաղաքագիտության և իրավունքի պատմության ամբիոնի վարիչ, քաղաքական գիտությունների դոկտոր, փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու ՀՀ ՀՀ Շիրինյանի հետ ապրիլյան պատերազմի հետևանքների, դասերի, ազգային դաստիարակության և պետականության խնդիրների շուրջ

անալիգի հետ առողջոր չիմի: Դիագնոզը ենթադրում է նաև պրոգնոզ: Եթե պետությունն ուրիշ պահանջ չի ներկայացնում, բավարարվում է եթերից լսածով, մենք ո՞ւմ պահանջ մերկայացնենք, ինչպես: Ես բազմից ասել եմ, որ քարոզությամբ չեմ գրադաւում. Դա վնասակար է...

-Եթե ելույթների արդյունքում ի՞նչ ակնկալիքներ ունեք: Եթե նպատակը քաղաքական կարծիք ծևակորեցնել:

-Ին ֆեյսբուքան էքը ռադիոյի աղջիկներն են բացել, երբ 5000-ի թույլատրելի սահմանը գրեթե լրացել էր. սա փաստում է, որ ին քաղաքական գիծը հետաքրքրություն է ներկայացնում: Ես բացառապես Հայաստանի պետության շահերն են պաշտպանում և փորձում են իմ ժողովրդի համար իմ հնարավորությունների չափով գտնել ուղի: Երկրորդ մասով են Մանկավարժական համալսարանն են ներկայացնում, որի հանդեպ ես կոնկրետ պարտավորություն ունեմ. Ես գտնում եմ, որ եթե չունես դպրոց՝ չունես ոչ պետություն, ոչ հասարակություն: Ես այդպես եմ աշխատում: Այդ առումով մեր ամբիոնի դասախոսները ևս շատ ակտիվ աշխատում են:

Ես շատ բարձր եմ գնահատում Կառլ Գուտառվ Յունգի՝ արքետիպերի մասին ուսմունքը և աշխատում եմ նրա շրջանակներում: Ես մեր ժողովրդի արքետիպերը լավ գիտեմ: Քաղաքագիտության մեջ այսպիսի բան կա՝ եթե դուք հասարակական քաղաքական գիտակցությունը ուղղորդում եք՝ չինովնիկը ուզիք չուզի՝ պետք է ենթարկվի: Քաղաքագիտությունը ձևավորում է քաղաքական գիտակցություն, քաղաքական մշակույթը և հասարակական կարծիքը:

Այլ իրավիճակում մենք կարո՞ղ ենք այսքան գոհեր չունենալ...

-Նախ, մենք այնքան հարուստ չենք՝ ինչպես Աղբեջանը, և չունենք այնքան դաշնակիցներ՝ ինչպես Աղբեջանը: Սեր ուժերն այսքան է, մենք ունենք կամք, բայց չունենք սխալվելու իրավունք. սա պետք է միշտ հիշենք:

Անհավասարությունը նյութականն է: Բանակում ոչ կանոնադրական հարաբերություններ չափությունը է արմատավորել...

Մենք պետք է մեր երկիրը պաշտպանենք... Մենք համոզվեցինք, որ մեր գինվորի ու սպայի քաղաքական ազգային որակը 40 անգամ գերազանցում է թշնամուց գինվորի ու սպայի որակին: Ես կատեի՝ նյութական առավելությունը չեզոքացվեց մեր գինվորի ազգային գիտակցությամբ և նվիրումով:

-Այսօր իրարամերժ կարծիքներ կան մեր կողո-

սպամերից ոչ մեկը չլքեց առաջնագիծը... Սա ազգային դպրոցն է նոր արժեհամակարգով: Ուրիշ բան, որ նոր արժեհամակարգը դեռ չի բավարարում, արագ տեմպերով պետք է այն կարգավորենք...

-Բայց այսօր շատ ենք լսում, որ մեր արժեքները աղավաղվել են...

-Բայց ուսումածակատն ապացուցեց, որ դա այնքան էլ այդպես չի: Կյանքը այլ բան ցույց տվեց, պրակտիկան ապացուցեց որ մենք սխալ էինք, կյանքն էր ճշշտ: Պատերազմի և ռազմավարության վերաբերյալ ես շատ քիչ եմ դասախոսություն կարդացել, իմաստ էս պատերազմի վերաբերյալ բաժինը շատ աղաղանջով: Բայց ամբողջ հասարակությունը պետք է փոխվի. Այն, ինչ անում ենք այսուել պետական քաղաքականությունը պետք է վիտվի: Ազգովի պետք է արժանի լինենք զինականի պատվին: Տարիների ընթացքում մենք ազգ-բանակ դառնաք, այժմ պետք է դառնանք ազգ-պետություն:

-Դուք գտնում եք, որ խաղաղ բանակցություններով հնարավո՞ր չէ կարգավորել Լեռնային Ղարաբաղի հարցը, չե՞ որ մեզ նման փոքր ազգի համար պատերազմն իսկական աղետ է...

-Պատերազմն անխուսափելի է: Խաղանակը մեր ուժի մեջ է, ուղղակի բանակը պետք է արդիականացնենք, իսկ բանակ պետք է գնան բոլորը: Ժողովուրդը պետք է լինի պահանջատեր և սկզբունքային: Հատ քիչ ուսուրսով կարելի է շատ մեծ արդյունքի հասնել:

-Չեզ համար անսպասելի՞ էր երիտասարդների մեր առաջնագծի տղամերի հերոսական պահածքը:

-Երիտասարդները իրենց գործն արեցին, ապացուցեցին, որ իրենց երկրին տեր են, մենք էլ պիտի տեր կանգնենք նրանց կրթությանը:

Ինձ համար անսպասելի չէր, ես միշտ ասել եմ... մի կոկասեք այս սերնի ուսանողների վրա: Ես 70-ականներին եմ ավարտել, դա ամենահարուստ շրջանն էր... Մենք՝ աթեստական ժամանակների ուսանողներս, համակարգիչ չունենք, լեզուներ չգիտենք... Դիմա և լեզուներ գիտեն, և համակարգիչ... Համար ակնկալիքներ ուներ...

Եթե մենք Անկախության չնվիրվեցինք մինչև վերջ՝ մենք դատապարտված ենք: Մենք պիտի միշտ հիշենք, որ քրիստոնյա ժողովուրդ ենք... Աստվածաշունչն ինչի՞ համար է թարգմանվել, որ մենք հույս ունենանք, որ լավատես լինենք, երբեմն հարգարված լավատես: Վատանաքը չի կարող բան ստեղծել: Մասն է քաղաքական, ռազմական դեկապարագան արդարությունը տեղակիցի բանակ...

-Դասագրքերից անգիր հիշում ենք՝ «Սամիկոնյան ծնում է հայրենասերներ, Սամիկոնյան ծնում է և դավաճաններ...»:

Դիմա մենք չունենք դավաճաններ... Պատմությունն առաջ գնալով մաքրվել է ...

- Դիմա տարի է ես գրալվում եմ Հայաստանի քաղաքական պատմության արվածական արվեստությունը: Դիմա 10 տարում եթե խնդիրը չլուսավոր է գոված, իսկ Հայաստանն այդպիսին է... Մեր խնդիրը երկիրը շտապան չեմ մենք ունենք ապացա շենք ունենան: Դարարադի խանությունը մենք պետք է վերականգնենք, քաղաքագիտությունն ասում է, որ պետության սահմանները պետք է դուրս գան բնական աշխարհագրական միջավայրեր՝ գետեր, օվկիանոսներ...

-Դասագրքերից անգիր հիշում ենք՝ «Սամիկոնյան ծնում է հայրենասերներ, Սամիկոնյան ծնում է և դավաճաններ...»:

Դիմա պետք չունենք դավաճաններ... Պատմությունն առաջ գնալով մաքրվել է ...

- Դիմա տարի է ես գրալվում եմ Հայաստանի քաղաքական պատմության արվածական արվեստիպատման պատմությունը: Դիմա 10 տարում եթե խնդիրը չլուսավոր է գոված, իսկ Հայաստանն այդպիսին է... Մեր խնդիրը երկիրը շտապան մենք ունենք ապացա շենք ունենան: Դարարադի խանությունը մենք պետք է վերականգնենք, քաղաքագիտությունն ասում է, որ քաղաքական դասական արվածական արվեստությունը: Դիմա 10 տարում եթե խնդիրը չլուսավոր է գոված, իսկ Հայաստանն այդպիսին է... Մեր խնդիրը երկիրը շտապան մենք ունենք ապացա շենք ունենան: Դարարադի խանությունը մենք պետք է վերականգնենք, քաղաքագիտությունն ասում է, որ քաղաքական դասական արվածական արվեստությունը: Դիմա 10 տարում եթե խնդիրը չլուսավոր է գոված, իսկ Հայաստանն այդպիսին է... Մեր խնդիրը երկիրը շտապան մենք ունենք ապացա շենք ունենան: Դարարադի խանությունը մենք պետք է վերականգնենք, քաղաքագիտությունն ասում է, որ քաղաքական դասական արվածական արվեստությունը: Դիմա 10 տարում եթե խնդիրը չլուսավոր է գոված, իսկ Հայաստանն այդպիսին է... Մեր խնդիրը երկիրը շտապան մենք ունենք ապացա շենք ունենան: Դարարադի խանությունը մենք պետք է վերականգնենք, քաղաքագ

Բաց դաս Ազգային Ժողովում

Խմբագրությունը պարբերաբար նամակներ է ստանում հայկական Սփյուռքի տարբեր հատվածներից: Այս անգամ թերթի հյուրը ՌԴ Մոսկվայի մարզի Պուշկինո շրջանի «Արգիշտի» հայկական մեկորյա դպրոցի տնօրեն, ՇՊՄՇ շրջանավարտ Ազնիվ Պարոնյանն է:

Մեկ հաջողվայ է երեխաներին հայ պահել

Սեկորյա դպրոցի պաշտոնական բացումը տեղի ունեցավ 2014 թվականի հունիսի 22-ին Սոսկվայի մարզի Իվանտեևկա քաղաքում։ Այն տեղափոխված է Սոսկվայի մարզի կառավարման և իրավունքի համալսարանի մասնաշենքում, որի ռեկտոր, իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Սուրեն Մկրտչյանը մինչև օրս անվճար տրամադրում է համալսարանի տարրածքը համայնքի և դպրոցի աշխատանքների կազմակերպմանը ու պահպանական համար։

Ես դպրոցի տնօրենն եմ և համահիմնադրիներից մեկը:

ՀՅ Ազգային ժողովի «Բաց դրեներ» ծրագրի շրջանակում մայիսի 19-ին խորհրդարան էին այցելել Խաչատուր Կրովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի կրթության եռեկումբանի և աշխարհական ֆակուլտետի համահարարարական ուսանության ու ուսումնական

հիգիենանության եւ սոցիոլոգիայի ֆակուլտետի մագիստրատուրայի ուսանողներն ու դասախոսները:
Հանդիպումից առաջ ուսանողները շրջել են խորհրդարանում, հետևել Աժ լիազումար նիստի աշխատանքներին, ծանոթացել նիստերի դահլիճին կից սրահում Ներկայացված «Հավասար. հանուն կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների և հավասար հնարավորությունների» խորագիրը կրող ցուցահանդեսին:

Բաց դասը վարել է Աժ Վիխնախազական Եղուարդ Շարմազանովը: Ողջունելով Աերկաներին Աժ Վիխնախազական անդրադարձել է սերունդների հայրենասիրական դաստիարակությանը, հանրակրթական դպրոցներում ներառական կրթության ներդրմանը, պետական կառավարման ապարատում ծախսերի կրճատմանը, դարաբաղադրեցնամական սահմանում ապրիլի սկզբին տեղի ունեցած ռազմական բախումների հետևանքով գրիված զինծառայողների ընտանիքներին սոցիալական աջակցության խնդիրներին:

Ուսանողների համար ՀՀ Աժ-ում բաց դասերը դարձել են ավանդական և պարբերական բնույթ են կրում:

կազմի ավելացումը, կազմակերպված աշխատակազմը, ներաշակերտների մեծ մասն արդեն գրում և կարդում է, մյուս մասը առվիրում է գրել և կարդալ հայերեն:

2015-ին հայ համայնքի
պաշտոնական բացմանը նվիր-
ված համերգին իրենց ակտիվ
մասնակցությունն ունեցան
դպրոցի սաները և մանկավար-
ժական անձնակազմը:

միտեն իր խորհուրդներով համակարգում և փորձում է աջակցել դպրոցին ու համայնքին: Դպրոցի հսկության մասին գիտելիքները, որությունը, աշխատանքային փորձ: Դպրոցում աշխատում են 4 նվիրյալ մանկավարժներ՝ Ազնիկ Պարոնյան, Լուսինե Եղիազարյան, Քնար Մեծղլումյան, Արմեն Շռուբան:

Դպրոցի առաքելությունը համայնքում հայի դիմագիծը և ինքությունը պահպանելու է, նպատակը՝ մի շարք դասընթացների և միջոցառումների միջոցով ռուսաստանաբնակ հայ ընտանիքների համախմբում՝ պահպանելու համար հայոց լեզուն, հայ խոսքն ու միտքը, հայկական եղան ու պարը:

Մեր առաջին հաջողություններն են աշակերտական համա-

Մասնակցում ենք Պուշկինոյի ճարպի ինտերնացիոնալ բարեկամության տան կազմակերպած բոլոր միջոցառումներին, որոնցից հիշարժան են ասմունքի մրցույթը՝ նվիրված Հայութեական պատերազմին (ներդադրության մասին արժանացել են առաջին կարգի դիպլոմի), Լենինգրադի շրջափակմանը նվիրված միջուռարունու:

վաս պրցցառութեանը.
Մասնակցել ենք տարբեր
փառատոնների՝ «Հովհան-
ստուդիոյի» կազմակերպած
«ԵՎՐԻԹՄԵՅԱ», Սովորայի մար-
զի հայ համայնքների կազմա-
կերպած և այլ փառատոնների:
Մեզ բոլորիս համար հատ-
կանշական էր ՀՀ սփյուռքի նա-
խարարության կողմից 2015
թվականին «Հայապահպանութ-
յան գործում Ծանակալի ավան-
դի համար», «Մայրենի պաշտ-
պան» անվանակարգում 2րդ

Կարդի մրցանակին արժանա-
նալը: Այս հաղթանակը ևս հա-
վաստում է այն նասին, որ մեր
բոլորի կողմից իրականացվող
քայլերը հիրավի շատ կարևոր
են ու պարագաւած:

Անռանք մեր համայնքի մի խումբ պատահմներ և աղջկմեր պարբերաբար գալիս են Հայաստան՝ մասնակցելով Սփյուռքի Երիտասարդութիւն հայրենաճանաչության «Արի տուն» ծրագրին, իսկ ուսուցիչները՝ «Ամառային դպրոց» ծրագրին: «Ամառային դպրոց» ծրագրին մեզ հնարավորություն տվեց կրթական և կազմակերպչական տեսակյունից ուսումնասիրել 100-ամյա հայ համայնքների հայկական դպրոցների փորձը: Սփյուռքի նախարարության հետ կապը նախաձեռնել ենք դպրոցի ծևավորման առաջին իսկ օրվանից և մշտապես ստացել ենք օժանդակություն, ջերմ ընդունելություն նախարար Հրանուշ Հակոբյանի և նրա դեկավարած աշխատակազմի կողմից, ինչի հանար ներ կորին շնորհաւաս-

լությունն ենք հայտնում նախարարին և հատկապես գիտակրթական բաժնի պետ Սիրվարդ Ղազարյանին: Այժմ էլ շարունակում ենք ակտիվորեն մասնակցել ՀՀ սփյուռքի նախարարության որոր ժողովներին:

Առաջիկայում պլանավորում
ենք իրականացնել էքսկուր-
սիա դեպի Տաթևի վանական
համալիր և Արցախ, ինչպես
նաև հայրենիքին և հայ մշակույ-
թին Նվիրված միջոցառումների
շաբաթականական:

շարի կազմակերպել:

Նոր ուսումնական տարում
մեր դպրոցի սաները կուսումնա-
սիրեն եւթեքու սահմանը բարեն:

սրբն պեղեցու պատություն։
Մենք շարունակելու ենք հայ
իամայնքում պահպանել ազգա-
յին ինքնության ոգին՝ հայ երե-
խաների մեջ բորբոքել հայ
կրթության ու մշակույթի հան-
դեպ ազգապահպան սիրո ու
ջերմության կրակը։

«Մայրենի, ետ շեմ ո-շանա» Բ-եմայով մշցո-յը-ի լավագո-յն շաբաշը-ըյո-ններէց

ԻՈ՞ր աշնան թանձր մառախուղի ննան կարուտը իշնում է հոգուս, կարոտը՝ հավերժի ճամփորդ դարձած հարազատիս համեստ, որին երևէ այլս չեմ տեսմելու այս կյանքում, բայց գիտեմ, որ կա, գոյություն ունի, գօնու եմ. դա չեմ կարող բացատրել, բայց զգում եմ ու կարուտում: Եվ ինչպես մառախուղի է սար օդում դառնում ջրի կաթի, այդպես էլ կարուտ է լուծվում հոգուս նեց ու դառնում արցունքի կաթի աչքերին մեջ:

Իսկ չէ՞ որ արցունքները մաքրում են աչքը փոշուց, հոգին ժամփից, ավելին անտարբերություննից: Ես գօնում եմ քո ոգեղեն գոյությունը, գտնում եմ քո աստղը վերևում՝ թավշյա կապույտի մեջ, միլիոնավոր աստղերի կողքին, ճանաչում եմ, որովհետև նրա՝ աստղի փայլը քո աչքերի փայլն է ասես: Երազում, երբ նինջը հանգիստ կտրում է ինձ ունայն ու հորինված կամոններով այս աշխարհից, տեսնում եմ քեզ, երազում շտապում եմ այն անհայտ աշխարհը, որտեղ քեզ եմ տեսնում, ու ասես այդ պահին ամեն ինչ ծանոթ է ինձ ու հարազատ. Երազում գրկում եմ քեզ, անխոս խառնում կարուտ քո շնչին, հետո զրուցում ենք, ես որում եմ ու թաքցնում ուղեղիս անկյուններում քո ամեն բարի ամեն նի հնչյունը, որ չկորչի հանկարծ, երբ ինեղ հիշողությունն որից արթնանա երազից, արթնանա այս աշխարհի խառնաշփոր եռուգերի մեջ: Երազի ակնարթները թվում են նի ողջ հավատենականություն, որտեղ դու ես՝ ավելի հզոր, ավելի ինաստանացած, ավելի ուրիշ, հարազատ ուրիշ, իսկ ես՝ կարուտով, բայց գօնույց՝ երազս չկորցնելու համար, գալիս եմ քեզ նոտ, նտնում քո աշխարհը, որ ծերքը դմես ուսիս, օրինես, ինչպես առաջ քո մտքում կիր օրինում ինձ, զրուցես ինձ հետ, ուժ տաս ինձ, որ հետո էլի արթնացում է, ու համերգի մեջ այս աշխարհի դերեր... դերեր... չպետք է համրանալ ու թմրել պտույտի մեջ այս աշխարհի...»

...իրիկամաժին խնկարույց կարուտ դառնում է անձրկի կաթի, ողողում ուսնահետքերու, որ լուսաբացին արկից կաթին այդ փոքրիկ գոյուրշանա դեպի երկինք՝ այնտեղ քեզ նորից հանդիպելու խենք երազնուով...

Թող այդպես լինի, թող շարունակվի կյանքը հեքիափի ննան, որ այդ հեքիափում երազը կրկին ինձ քեզ նոտ բերի, քանի դեռ աշխարհների գաղտնիքները բաժանում են մեզ՝ հավերժի ճամփորդ դարձած քանկ ու հարազատ մեր էակներից...

**Ամի Դալաչյան
Բանասիրական ֆակուլտետ, 1-ին կուրս**

Սլվակիթթանս տարիներին Մայրիկ բարօք կապում էի անցնիհատ հոգատարության ու հետևողականության՝ թերևս կարգ ու կանոնի հետ: Երբ դեռատի աշխիկ էի կապում էի ոչ միայն այդ ամենի, այլև իմ նպատակներին հասնելու ճանապարհին ինձ թե ու թիկունք դառնալու հետ: Դիմա մի փոքր փոխվել է այդ ամենը. Ես չափահաս եմ, արդեն ամեն իմ տվել ես, ժամանակը արագ սլանում է կարծես, և ուղղությունն էլ է փոխվել, իին կարծես իմ հերեն է...

Գիտե՞ս, մաս երեսն մտածում եմ, որ ինձ միգուցեց մի բան է պակասում արդարացնելու համար բոլոր սպասելիքները. դառնալ այց մասնագետը, ում աշխատանք ակնհայտ կիմի համայն հարության մասշտարով և չնայած գիտեն բնափորությունը՝ չես արտահայտվի, բայց ներքին հպատություն կառաջանա, և էլ ավելի հաճելի վայրկյաններ կապօքնեմ քեզ՝ ցնծության վայրկյաններ: Դուսամ չեմ ուշանա կիրականանան ծրագրես ճիշտ ժամանակին...

Ամեն անգամ կրկնել եմ. «Մայրիկ դասից չեմ ուշանա, ընթիթից չեմ ուշանա, մեր պանակորած հանդիպմանը չեմ ուշանա, թատրոնից ժամը 19:00-ից չեմ ուշանա, սպասիր ինձ... Մայրիկ ես չեմ ուշանա...»: Դիմա մի պահ մտածում եմ, ախտ, իմը կարող է ետ պահել ինձ, երբ գտնեմ, որ դու ես ինձ սպասում, դու իմ անփոխարինելի...

Մայրիկ, խոսքեր ու ասելիքներ կան, որոնք ուշացնել նոյնպես չեմ ցանկանա, բնավ պրանք նման չեմ այն վերոհիշյալ ուշացումներին, այս խոսքերն ապամանի արժեք ունեն, իսկ բացակայությունն է թերուն և ոչ միայն չափամասված լինելու, չհասկացնելու... Կարևորագույն բառերի թվում մի քանիսն են.. Մայրիկ, չեմ ուշանա, կզան ինչպես պանդուխ և քեզ կասեն ներիր... իսկ հենց «ներիր» բար գիտե՞ս թե իմչու՝ այն ամենի համար, որ քեզ մի օր մի ակնարթը բախի՛ պարզել իմ տիսրությունը, այն ամենի համար, որ միգուցեց չեմ հասկացել բայց ներացրել ենք քեզ, ներիր, մայրիկ, որ անգիտակցաբար ցավ եմ պատճառել, բայց ազնիվ ու անկեղծ հոգումն ներել ու շարունակել ես զավակ կոչել, ներիր, որ չեմ կարողացել ամեն վայրկյան չեմ նվիրել միայն ու միայն քեզ:

Դետո ևս մի կարևոր անչափ կարևոր բառ «Ծնորհակալ եմ», որ դու ես ինձ կյանք տվել..., երեսն մտորում եմ երանի կարողանայի բղավել. «Մարդիկ, լսե՞ք, ինձնից երջանիկ մարդ չկա, երկի որ ժպտում եմ հաճախակի՞ դա ենթափակցորեն է, երկի նրանից է, որ երջանիկ եմ, որ իմ ճնողները հենց դուք եք, մարդիկ, ովքեր ինձ սովորեն են քայլել պատվախնդորուեն, ժպտալ հպատությամբ և քայլեր անել, որոնց մասին չեմ զոշա, ներել, սիրել, հպատու և լինել մարդ բոլոր եղանակներին, քայլել առաջ առանց երկմտելու ու երազել՝ հպատակուվ հենց միայն իմ ուժերին:

Օրեր ամիսներ, տարիներն անցնում են, մի օր ուրախ, անգամ հարևանի, ընկերոջ, հարազատի տիսրություն, ունեցել ես կյանքում մտածում ես իմ ճնշ ամեն, ինչպես ուղղորդեն զավակներիս, ոմանք էլ երկի փորձնական էն, որ հականայիր, թե ինչքան ուժեղ մարդ ես դու... դիմացիր, մայրիկ, ես քեզ հետ եմ...

Ամենավերջուն, մայրիկ, կցանկանայի ևս մի բառ ասել՝ գիտեմ, գիտեն ամեն բան, գիտեմ, մանմ գիտեմ, որ փորձում ես միշտ ուրախացնել ինձ քո ամեն քայլով, ուզում ես ուրախ լինեն հաճախակի, գիտեմ, որ երջանկության անդամները գույնուեն են, գիտեմ, որ ամեն անգամ գլուխ, բարձին դմելիս մտածում ես իմ ճնշ ամեն, ինչպես ուղղորդեն զավակներիս, որ լսեմ թե ինչքան են... շշնչում. «Ման ճան, ես այնքան երջանիկ եմ»...

Ծնորհակալ եմ, ներիր, գիտեմ... Ծնորհակալ եմ, որ կաս, ներիր, ժամանակ անհմաստ եմ վատնում երեսն, տանը շատ թիզ եմ լինում, բայց հպատակ, գիտեմ... Խոստանում եմ, չեմ ուշանա, կդառնա այն մարդն ու մասնագետը, ում կարիքն ունի համայն հյուրություն. հայրենասեր զավակ, անկուրում ու խիզախ և միաժամանակ ենք ու խոնարի...

Արուսական գեկորգան

Կրուուրյան հոգեբանության և սոցիոլոգիայի ֆակուլտետ

ԼՈՒՅՍ Ե ՏԵՍԵԼ

**«Պոեզիա Արմենիա» ժողովածուն և հայ իին ու
միջնադարյան քնարերգությունը
(հոդվածների ժողովածու):**

Գիրքը լույս է տեսել ՀՊՄՀ Բանասիրական ֆակուլտետի խորհրդի որոշմանը, նվիրված է Վ. Բրյուսովի «Պոեզիա Արմենիա» գրքի 100-ամյա հորելյանին և Հայաստանի Հանրապետության 25-րդ տարեդարձին:

1916 թվականին Մոսկվայում ռուս նշանավոր բանաստեղծ, գրականագետ, բարգանիշ Վալերի Բրյուսովի ջանքերով լույս տեսավ «Պոեզիա Արմենիա» ժողովածուն, որը յուրօրինակ ահազանգ էր համայն մարդկությանը, թե ցեղասպանության է ենթարկվել մի հինավորություն ու շատ քաղաքակիր ժողովուրու, որի քնարերգության առանձին ննուշերը մարդկանի համարի դրսելու մարդկանի համարի դարձավ հայ ժողովուրի հավերժական բարեկամը, և նրա կատարած հարստացուեց հայ գրականության զանարանը:

Ժողովածուի մեջ գետեղված հոդվածները տարրեր դիտական մեջ համար կարող է բանասիրական ֆակուլտետների ուսանողների և հայ գրականության ուսուցիչների համար:

Գլխավոր խմբագիր՝ Միլվա ԱՍՐՅԱՆ

Եջադրումը՝ Պետրոս ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Համարի պատասխանատու՝ Միլվա ԱՍՐՅԱՆ

Գրանցման վկայական՝ 01Մ00184 տրված է 26.03.2008 թ.

Հասցեն՝ Տիգրան Մեծի 17, հեռ. 59.70.97:

Էլ. փոստ՝ asryansilva@gmail.com

Տպագրված է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպագրատան:

Հասցեն՝ Արշակունյաց 2

Տպագրանկար՝ 1800 օրինակ: Ծավալը՝ 2 տպ. մամուլ

Թերթի նյութերի արտատպություն առանց խմբագրության</p